

2687-5640

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Yıl / Year : 2022
Cilt / Volume : 6
Sayı / Issue : 21
ss / pp : 234-243

<http://dx.doi.org/pejoss.2237>
Araştırma Makalesi / Research Article
Makale Geliş / Received : 17.07.2022
Yayınlama / Published : 31.08.2022

Dr. Öğr. Üyesi. Hülya YAVUZ ÖDEN
Yalova Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Yalova
<https://orcid.org/0000-0002-5598-8162>

ÇEVRESEL GRAFİK TASARIMLARI VE ÜNİVERSİTE YAPILARI İÇ MEKANI UYGULAMALARI

Özet

Çevresel grafik tasarımın kullanım alanları, alışveriş merkezleri, klinikler, hastane, üniversite yapıları, havaalanı ve metro istasyonları olmaktadır. Bu mekanlarda yön bulma, alana kimlik katma gibi amaçlarla kullanılmaktadır. Kamusal alanda uygulanan çevresel grafik tasarımlara, mekanın kimliği ve uygulanan alanın o mekanı kullananlara nasıl bir mesaj iletmesi istendiğine göre karar verilmektedir. Üniversite yapıları da birbirinden farklı alanlarda özelleşen yapılar olduğundan dolayı fakülteler kendi bilim alanlarına uygun, enstitüler ise birçok bilim alanını kapsayan tasarımlar oluşturabilmektedir. Uluslararası ofis tarafından Yalova üniversitesi sanat ve tasarım fakültesine yapılan başvuru ile tasarımı oluşturulan çevresel grafikte ise, belirlenen iç mekan yüzeyine tasarım uygulanmıştır. Çalışmanın amacı çevresel grafiklerin iç mekanda kullanıcılara vermiş olduğu mesajlarla etkilerinin incelenmesidir. Çalışma kapsamında çevresel grafik tasarımın tanımı yapılmış, kamusal alanda grafik tasarım uygulamaları literatür araştırması yapılmış, üniversite yapılarında uygulanan grafik çalışmalarından örnekler incelenmiştir. Yalova üniversitesinde uluslararası ofis duvar yüzeyine uygulama yapılmıştır.

Keywords: Tasarım, Çevresel Grafik, İç Mekan.

ENVIRONMENTAL GRAPHIC DESIGNS AND UNIVERSITY BUILDINGS INTERIOR IMPLEMENTATIONS

Abstract

The utilization areas of environmental design are shopping malls, clinics, hospital, university campus, and metro services. Environmental graphic designs applied in the public space are decided according to the identity of the space and what kind of message the applied space is intended to convey to those who use that space. Since university buildings are structures that are specialized in different fields, faculties can create designs that are suitable for their own science fields, and institutes can create designs that cover many fields of science. The design was applied to the interior surface of the graphic, the design of which was created with the application made by the international office to the faculty of art and design of Yalova University. The aim of the study is to examine the effects of environmental graphics on people indoors. Within the scope of the study, the definition of environmental graphic design was made. A literature search of graphic design applications in the public domain was made. Examples of graphic works applied in university buildings were examined. An application was made on the wall surface of the international office at Yalova University.

Keywords: Design, Environmental Design, Interior Design.

1. GİRİŞ

Çevresel grafik tasarım uygulamaları kamusal alanda farkındalığı arttırmak, insan ölçeği ile uyumu sağlamak ve uygulanan mekanın kimliğini tamamlamaya destek olmak amacı ile kullanılmaktadır.

Kamusal alan, ev dışındaki alanların bütünü olarak tanımlanmakla birlikte, halkın karşılandığı alan, sosyal yönü ile de ortak dünyanın buluşma alanı, ortaklaşa ekonominin merkezi ögesi gibi tanımlamalar da yapılmaktadır. Kaldırım, park, sokak vb. alanlar da kamusal alan olarak tanımlanmaktadır. Kamusal olan, özele karşıt bir kavram olarak kullanılmakta olmasına karşın, bu iki kavramı birbirinden tamamen ayrı olarak algılamamak gerekmektedir. Kamu kelimesi, kamu ile mimarlığın söz konusu olduğu durumlarda devleti çağrıştırmaktadır. Kamu kavramının güncel çağrışımları incelendiğinde devlete yakın bir anlamda kullanıldığı görülmektedir. Kamu yapıları denildiği zaman devlete ait yapılar akıllara gelmekteyken kamusal yapılar denildiğinde ise devlete ait bir yapı olup olmadığı kesinlik kazanmamaktadır.

Kamu kelimesinin mimarlık literatüründe kullanılması 1990'lı yıllardan sonra yaygınlaşmıştır. 1990'lı yıllardan önce devlet yapısı, resmi binalar gibi terimler kullanılmıştır (Gürallar, 2009). Aynı zamanda kamusal alan, birbirini tanımayan kişilerin birlikte kentsel eylem ve etkinlikleri deneyimledikleri alan anlamında da kullanılmaktadır. Özel ihtiyaçlara cevap verebilecek kapsayışı anlayışla tasarlanmış olduğunda anlamsız boşluklar yerine bir araya gelme, sosyalleşme, kullanışlı kentsel alanlar olmaktadır. Bu alanlarda tasarlanan grafik uygulamaları da alanın kimliğine uygun olarak tasarlanmaktadır. Emniyet ile ilgili bir mekan ise güvenlik temasını çağrıştırması, eğitim ile ilgili bir yapı ise yaratıcılık ve gelecek teması uygulanması veya daha özel sanat eğitimi veren yapılarda ise alana özgü çağrışımların olduğu illüstrasyonlar ve fotoğraflar görülmektedir. Bunlar sanat dalının özelliklerinin yanında, o alanın öncülerinin görsellerini barındırabilmekte, çeşitli semboller, grafiklerin yanında görsel efektler ile desteklenerek arka plan da oluşturulmaktadır.

2. GRAFİK TASARIM VE MEKAN

Grafik tasarım, müze ve sergi mekanlarında geçmiş ve günümüz arasında olan olayları aktarmanın farklı ve anlaşılır yollarını oluşturmaktadır. Grafik tasarım, özellikle belirli bir etki yaratmak, bilgileri bir izleyiciye iletmek için görüntüleri, kelimeleri ve fikirleri birleştiren görsel iletişim sanatı veya mesleği olarak tanımlanmaktadır. Farklı bir deyişle grafik tasarım, iletişim tasarımıdır; fikirleri görseller ve tasarım yoluyla aktarmanın bir yolu olarak bilinmektedir. Grafik tasarım, bir projenin görsel öğelerini oluşturma ve düzenleme pratiğini uygulamaktadır. Bir derginin, gazetenin mizanpajını tasarlamak, bir tiyatro performansı ya da film için bir poster oluşturmak ve bir ürün için ambalaj tasarlamak grafik tasarımın örnekleridir. Bunun yanında günümüz müzelerinde, eğitim yapılarında, ofis binalarında oluşturulan zemin ve duvar gibi yüzeylerde illüstrasyon ve tipografi, fotoğraf birlikte kullanılmaktadır.

Görsel 1. Lower Austria State Sergisi "World in Motion" Wiener Neustadt 2019.

Duvarlarında ve sergi elemanlarında illüstrasyon ve tipografinin görüldüğü bu serginin odak noktası “Wiener Neustadt” bölgesi ve şehrin dünyanın geri kalanıyla olan ilişkileri olmuştur. Multimedya sunumları, büyük nesnelere ve sıra dışı biyografiler, geçmiş, şimdi ve gelecekte bir zaman yolculuğunun temel taşlarını oluşturmaktadır. Sergi mekanları, müzelerin yanında yükseköğretim kurumlarında da çevresel grafik çalışmaları uygulanmaktadır.

2.1. ÇEVRESEL GRAFİK TASARIM VE KAMPÜS İÇ MEKANI

Deneyimsel grafik tasarım olarak da bilinen çevresel grafik tasarım, insanları bir yere bağlayan farklı deneyimler yaratma fikrini şekillendirmekle ilgilidir. Çevresel işaretler, insanlara daha önce hiç ziyaret etmedikleri bir yere iyi bir ilk giriş sağlamada yardımcı olur. Çevresel grafikler, farklı bir deneyim yaratmak için grafik tasarım, mimari, peyzaj ve iç tasarım gibi birden fazla tasarım disiplini kullanır. Çevresel işaretlere rehberlik etmek ve kurumsal ihtiyaçları ele almak için müşteriyi ve proje hedeflerini ayrıntılı olarak tasarımcının anlaması gerekmektedir. Ofis alanlarında grafiklere yer vermek ve duyguları ne yönde etkilemekte olduğu gözlemlenmelidir. Mekânın ait olduğu kimlik ile grafik tasarım uyumlu olup olmadığı, yaratıcılığı destekler özellikte olup olmadığı, yapılan iş ya da kurum hakkında hissettirdiklerinin ne yönde olduğu da önemlidir. Çevresel grafikler iç mekan ya da dış mekanda da olsa bulunan ortamda farklı bir etki oluşturup potansiyeli artırır özellikle olmak durumundadır.

Yükseköğretim kurumlarında da kimlik bütünlüğü iç mekana da yansımaktadır. Kampüs tasarımının markaya uygun özellikte olması, öğrenciyi okula çekim için önde gelen girişimlerden biridir. Eğlenceli, renkli, hayat dolu yaşam tarzı grafikleri öğrenci ruhunu desteklemeye yardımcı olmaktadır. Duvar resimleri, grafikler, afişler ve farklı grafik tasarımlar kullanarak kampüs içerisinde yurt binalarında alanlar özelleştirilebilmektedir. Çevresel grafik, bir alanı farklı bir etki oluşturmak için kullanılmakta, markayı somutlaştırırken veya kuruluşun bir izlenimini iletirken daha stratejik bir amaç vererek alanı markalaştırmaya destek olmaktadır. Sağlık sektöründe çevresel grafik, mekanın konfor ve sağlık çağrışımı yapmasını istemekte, eğitim sektörü ilham ve motivasyon bulundurulmasını, perakende sektörü ise markanın ön plana çıkmasını istemektedir.

Çevresel grafik uygulamaları, daha değerli bir çalışma alanı oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Eğitim, öğretim yapılarında çalışanlar, öğrenciler arasında bir aidiyet duygusu geliştirebilir ve kuruluş tarafından onlara değer verildiğini hissettirebilmektedir. Çevresel grafik, ofis

mekanlarında çalışanlara ilham vermeye yardımcı olmakta ve çalışmayı daha büyük ölçekte etkilemektedir. Bu baskı çözümleri mürekkep, solvent gibi çevre, hava kirliliğine neden olabilecek emisyonlar içerebilmektedir. Bu baskı sistemlerinde atıklarını enerji tasarrufuna uygun olarak değerlendirmeleri gerekmektedir.

Çevresel grafik tasarım, iç mekan tasarımı, peyzaj mimarlığı, endüstriyel tasarım, şehir planlama ve davranış psikolojisini de kapsayan yeni bir tasarım çeşididir. Tamamlanmış bir mekan duygusu geliştirmek için eğlence mekanları, marka kimliğinin görsel yönleriyle ilgilenmektedir. Diğer bir tanımlamaya göre çevresel grafik tasarım, yapılandırılmış çevrede veya doğal çevrede, mekan duygusunu artırma, bilgilendirme, yönlendirme işlevi ile grafik öğelerin sunulmasıdır. bilgilendirme tasarımında olduğu gibi düzensiz olan bilgiyi anlaşılır hale getirme amacını da sürdürmektedir (Dur, B. İ. U. 2011).

Görsel 2.“Augustana” üniversitesi, Müzik departmanı iç mekan duvar tasarım uygulaması.

Duvar kaplamalarında özel grafikler ve fotoğraf düzenlemeleri, duvar resmine bir alternatif olmaktadır. “Augustana” Üniversitesi'nin müzik bölümünde bu çevresel grafik çalışması kullanılmıştır. Üniversitede kullanılan duvar kaplamasında zaman kolajı yapılmış, müzik bölümünün ilk günlerinden günümüzdeki haline gelirken ders veren öğretim elemanları, konserler, öğrenciler renk karışımlarıyla görülmektedir. Grafik tasarımcısı “Tammy Larson” tasarımı duvarda bu geçişler kullanılmıştır.

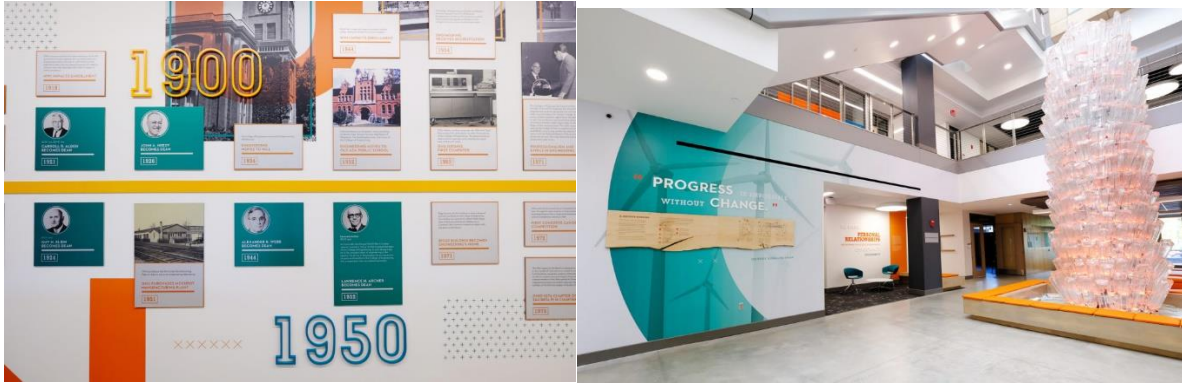
Duvar grafikleri aslında araçları korumak için kullanılan malzemeye çok benzer bir malzemeye basılmaktadır. Isıtılabilen ve duvarın derin dokusuna bastırılabilen bir vinildir. Ayrıca parlamayı önlemek için ultra mat bir malzeme kullanılmıştır. Işık, dokulu bir duvardan yansıdığına parlamaya yaptığı durumda dikkat dağıtıcı olabilmektedir. Bu nedenle uygulanan teknikte, özel teknikler sayesinde grafikler elle yapılmış bir sanat eseri gibi görünüyor, ancak aslında bu yüksek çözünürlüklü grafik uygulamadır.

Mimarlık ve diğer tasarım disiplinleri, yapılı çevreyi yaratmak ve şekillendirmek için temel taşlardır. Son yıllarda yapılı çevredeki hızlı değişimlere yanıt olarak tasarım meslekleri önemli dönüşümler geçirmiştir. İç mekanda yer belirleme, yön bulma ve bilgi verme ihtiyacı, mimari ve grafik tasarım arasındaki işbirliğini arttırmıştır. Çevresel tasarım, mimari tasarım ve grafik tasarım arasındaki bu birleşimi belirtmek için geliştirilmiştir. Bir hikayesi olan mekanlar oluşturmak modern ve kalabalıklaşan dünyada yalnızlaşan insanlar için önemli hale gelmiştir.

Çevresel grafik tasarım, grafik tasarım, mimari, sanat, aydınlatma, peyzaj ve diğer alanlardaki disiplinlerin, fikirlerin görsel tasarım yoluyla kullanıcı deneyimini geliştirmenin bir yolu

olarak kullanıldığı çok disiplinli bir tasarım alanıdır. Etkili çevresel grafikler, alanları benzersiz ve akılda kalıcı bir mekana dönüştürmek için biçim ve işlevi birleştirmektedir. Marka algısını geliştirmekte ve çalışanlara ve müşterilere değerli bilgiler sağlayan uygun maliyetli bir pazarlama aracıdır. İnsanların konuşma dilinin yanı sıra ses seviyesi, vücut duruşu, eşlik eden jestler gibi kendi iletişim becerileri vardır ve karşılaştığında kendisi hakkında bir imaj vermek için kullanılmaktadır. Benzer şekilde, yapı çevrenin de kendi uzamsal dili bulunmaktadır. Ancak günümüzde binalar büyürken, yapıyı anlamak zorlaşmaktadır.

Hastaneler, havaalanları, üniversite binaları gibi çok işlevli, karmaşık ve kalabalık yapıların algılanması, öğrenilmesi, gezilmesi ve ihtiyaçların karşılanması giderek zorlaşmaktadır. Mekanlar arasındaki ilişkilerin ve mekanların anlattıklarının daha iyi anlaşılması için kentsel mekanları küresel bir dil oluşturarak insan boyutlarına indirgemeye ihtiyaç vardır. Bu küresel dili oluşturmak için grafik tasarımın görsel öğeleri, tipografinin yanı sıra fotoğraf, illüstrasyon ve piktogramlar¹ çözüm sağlamaktadır.

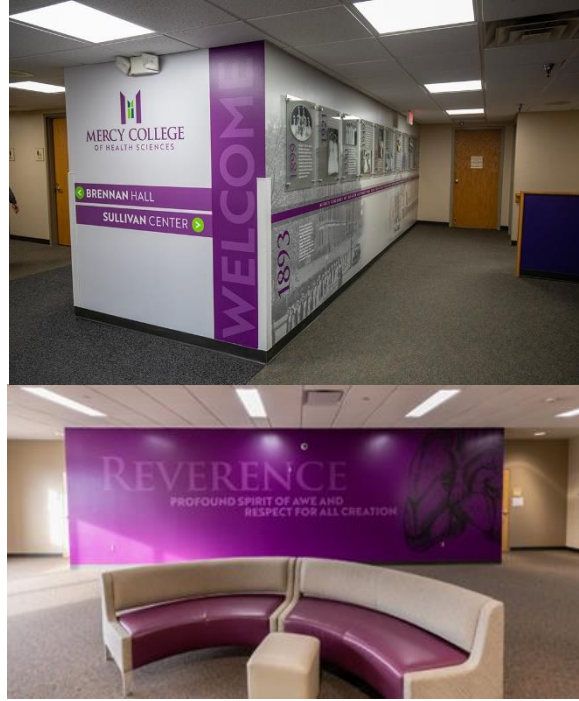

Görsel 3. Ohio Northern University – James Lehr Kennedy Engineering Building.

Ohio Northern üniversitesinde mühendislik fakültesi binasında deneysel grafikler, kalın tipografiler ve canlı renkler ile çevresel grafik tasarım oluşturulmuştur.

Sirkülasyon alanlarında yürüyenlere gurur verecek deneysel grafikler oluşturulmuştur. Güçlü görüntüler, kalın tipografiler, ilham verici alıntılar, öğrenciler ve öğretim elemanlarına vizyon kazandıracak bilgiler ve görseller kullanılmaktadır. “Değişim olmadan ilerleme mümkün değildir” ifadesi ile kullanılmıştır.

¹ Piktogram ya da piktograf bir şeyi, bir objeyi, bir yeri, bir işleyişi, bir kavramı resmetme yoluyla temsil eden [sembol](#) olarak tanımlanır.. Bu sembollere dayalı yazı sistemine "*piktografi*" denilmektedir.

Görsel 4. “Mercy Collage of Health Science” çevresel grafik çalışması

“Mercy Collage of Health Science” marka kimliğini yenilerken renk, logo vb. gibi grafik unsurlarını kurumsal kimliğine göre tasarlanmasını istemiştir. Çevresel grafiklerle geçiş alanlarında tasarımlar oluşturulmuştur. Fotoğraflar, illüstrasyonlar, grafikler ve arka plan geçişlerinden oluşan tasarımlar kullanılmıştır.

3. ULUSLARARASI OFİS UYGULAMA ÇALIŞMASI

Üniversite binalarında iç mekanda öğrencilerin aidiyet hissini kuvvetlendirmek için de mekan tasarımı ile grafik tasarım birlikte uygulanabilmektedir. Bu sayede çevresel grafik tasarım oluşturularak alanın özelliği ve kimliği desteklenmektedir. Bu kapsamda Yalova üniversitesi Rektörlük binasında uluslararası ofisin bulunduğu katta bir uygulama yapılmış bulunmaktadır. Uluslararası ofis ve sanat ve tasarım fakültesinin çalışması ile tasarım oluşturularak uygulama geniş koridorun bulunduğu alanda uluslararası ofis girişine yapılmıştır.

Görsel 5. Rektörlük binası uluslararası ofis duvarı, Tasarım Aşaması, Yazar arşivi 2020

Uluslararası ofis tarafından talep edilen yüzey tasarımı projesinde Yalova üniversitesi Sanat ve tasarım fakültesi öğretim elemanlarından Dr. Öğr. Üyesi Hülya Yavuz Öden ile tasarım oluşturulmuştur. Yalova Üniversitesi Rektörlük binası uluslararası ofisi duvarında uygulanan tasarımda çevre olan ilişki göz önüne alınmıştır. Uluslararası ofis tarafından tasarım yapılması istenilen alan 6 metre eninde 3 metre yüksekliğindedir. Ofis, tasarımda verilmek istenen geleceğe yönelik mesajın görseller ve tipografi ile birlikte uygulanmasını talep etmiştir.

Görsel 6. Erasmus ofisi duvar tasarımı uygulama sonrası, Yazar arşivi, 2021.

Bu alanda tasarlanan çalışmada gençlerin geleceğe yürüyüşünden ilham alınarak uluslararası öğrenci olarak değişim programı ile geldikleri ülkenin ikonik mekanlarının illüstrasyonları ile iç içe bir görünüm sağlanmıştır. Bu görseller ile renklerin geçişi insan figürlerinin içinden geçen bir kompozisyon tasarlanmıştır.

Görsel 7. Yalova Üniversitesi Rektörlük Binası uygulama, Yazar arşivi, 2021.

Ofisin giriş bölümü için yapılan tasarım dijital ortamda hazırlanmıştır. Oluşturulan kompozisyon ile hazırlanan tasarım firmaya verilerek duvar kağıdına baskısı alınmış ve belirlenen alanda uygulaması yapılmıştır. Oluşturulan tasarımda arka planda farklı yönlerde geometrik formların dağılımı uygulanmış ve uluslararası ofisin geleceğe yönelik mesajı da bu alanda uygulanmıştır.

SONUÇ

İnsanların kendine özgü duruşu, göz teması, iletişim becerileri bulunmaktadır. Bunun benzeri olarak yapıli çevrenin de kendi uzamsal dili bulunmaktadır. Bunun yanında yapıli çevrede yapılar büyüdükçe dillerini anlamak da güçleşmektedir. Hacimsel olarak büyük yapılar olan üniversiteler, hastane, havaalanı, otobüs terminali gibi yapılarda algılanma, ihtiyaçların karşılanması da zorlaşmaktadır. Mekanlar arasındaki ilişkinin öğrenilmesi ve yapılarda iletişimin güçlenmesi için büyük yapılarda insan boyutlarına indirilerek algılanabilmesinin artırılması konusunda grafik tasarım unsurları kullanılmaktadır. Bu algılama çözümlemesinde tasarlanan çevresel grafiklerde illüstrasyon, fotoğraf, piktogramlar kullanılmaktadır.

Mekanda kullanılan renk, şekil ve tasarlanan parçalarla bir bütünlük oluşturmakta, bu bütünlük ile mekanın kimliğı oluşmaktadır. Kurumun kimliğini de oluşturan mekan tasarımı logo, görseller, tipografi gibi unsurlarla desteklenmektedir. Bu kimlik elemanları da donatılar üzerinde, sirkülasyon yüzeyleri üzerinde kullanılmaktadır.

Üniversite yapılarında da mekânsal kimlik, yüzey, donatılarda uygulanan konsept ile verilmek istenen mesajı ileten görsellerle oluşturulmaktadır. Bu mesaj, tipografi, piktogram, illüstrasyonlar ve fotoğrafla oluşturulan kompozisyonlarla oluşturulabilmektedir. Yalova üniversitesinde yer alan tasarım, uluslararası ofis giriş yüzeyi için Hülya Yavuz Öden tarafından tasarlanmıştır. Yalova Üniversitesi uluslararası ofisinde de görüldüğü gibi mekanın içerisinde iletişimin kuvvetlenmesi ve algılanabilirliğinin artırılabilmesi için çevresel grafik kullanılmıştır. Bu sayede iletişimin kolaylaşması ve aidiyet hissinin oluşması amaçlananlar arasında olmuştur.

KAYNAKÇA

Atamaz, E. (2019). “Environmental graphic design for building information systems”. EurAsian Journal of BioSciences, 13(2). : 2271-2278 .

Çakıcıoğlu, F. (2018). “Hastane mekanlarında deneyim tasarımı bağlamında kullanılan çevresel grafik tasarım elemanlarının etkisi” (Master's thesis, TOBB ETÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

Dur, B. İ. U. (2011). “Çevresel Grafik Tasarım'ın Uygulama Alanları”. Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(7), 159-178.

| Mimarlık Dergisi |.. (mimarlikdergisi.com) (Erişim tarihi: 5.06. 2022)

https://www.researchgate.net/publication/348742204_Environmental_graphic_design_for_building_information_systems (Erişim tarihi: 13.07. 2022)

Kamusal Mekan: Herkes için Tasarım, Herkesle Tasarım | Melis Oguz - Academia.edu(Erişim tarihi: 05.06.2022)

What Is Environmental Graphic Design c01.qxd (wiley.com) (Erişim tarihi: 2.07. 2022)

Görsel 1.Lower Austria State Sergisi "World in Motion" Wiener Neustadt 2019, Welt in Bewegung, Wiener Neustadt (A) - Gruppe Gut Gestaltung (Erişim tarihi: 13.06. 2022)

Görsel 2. “Augustana” üniversitesi, Müzik departmanı iç mekan duvar tasarım uygulaması
Augustana Music Department's Wall Wrap - HS Sign Shop (Erişim tarihi: 11.07. 2022)

Görsel 3. Ohio Northern University – James Lehr Kennedy Engineering Building

Ohio Northern University – James Lehr Kennedy Engineering Building – Cincinnati Design Awards

Görsel 4. “Mercy Collage of Health Science” çevresel grafik çalışması

How environmental graphics brought fresh energy to campus | Lessing-Flynn
(lessingflynn.com) (Erişim tarihi: 3.07. 2022)

Görsel 5. Rektörlük binası uluslararası ofis duvarı, Tasarım Aşaması, Yazar arşivi 2020

Görsel 6. Erasmus ofisi duvar tasarımı uygulama sonrası, Yazar arşivi ,2021.

Görsel 7. Yalova Üniversitesi Rektörlük Binası uygulama, Yazar arşivi, 2021.